

یادی از فؤاد کنعان، پدر داستان نویسی نوین لبنان

فؤاد کنعان، داستان‌نویس برجسته لبنانی روز دوشنبه ۱۹ شهریور / ۱۰ سپتامبر در ۸۱ سالگی در بیروت درگذشت. از او مجموعه‌های داستانی قابل توجه و منحصر به فردی بر جای مانده است. آنچه در پی می‌آید، مروری کوتاه و مختصر بر زندگی و آثار این داستان‌نویس فقید لبنانی است.

کنعان پدر داستان‌نویسی نوین لبنان، در سال ۱۹۲۰ م. در روستای «رشیما» در شرق لبنان چشم به جهان گشود و دروس ابتدایی و مقدماتی‌اش را در مدرسه «ماریونجا» که متعلق به راهبان لبنانی بود، گذراند و پس از آن تحصیلات خود را از ۱۹۳۲ تا ۱۹۴۲ در «الحکمه» ادامه داد. وی سپس در رشته حقوق در مؤسسه حقوق فرانسوی به تحصیل پرداخت. کنعان همچنین در رشته ادبیات عرب نیز دارای تحصیلات عالی بود.

فؤاد کنعان تقریباً به مدت نه سال (از ۱۹۵۱ تا ۱۹۵۹) سردبیر مجله ادبی الحکمه بود که در این مدت

نویسندگان مشهوری چون آدونیس، یوسف الخال و انسی الحاج با این مجله همکاری داشتند. وی همچنین عضو «انجمن اهل قلم» بود.

کنعان اولین اثر داستانی خویش را با عنوان قرف در ۱۹۴۷ به همت انتشارات «دارالمکشوف» به چاپ رساند که چاپ دوم آن از سوی انتشارات «دارلحد خاطر» در ۱۹۸۷ منتشر شد. دومین اثر داستانی وی با عنوان اولاً و آخراً در ۱۹۷۴ به کوشش انتشارات «دارالفکر الجديد» به چاپ رسید و چاپ دوم آن به همت انتشارات «دارلحد خاطر» تجدید چاپ شد. آثار داستانی دیگر وی عبارت‌اند از: علی انهار بابل (انتشارات دارلحد خاطر - ۱۹۸۷)، کان لم یکن (انتشارات دارالجديد - ۱۹۹۲) و مدیریة کان و اخواتها (انتشارات دارالنضال - ۱۹۹۹). وی همچنین مجموعه داستان منتشر نشده‌ای نیز داشته که بخشهایی از آن در روزنامه النهار لبنان به چاپ رسیده است.

این داستان‌نویس لبنانی در ترجمه نیز موفق بوده است. وی اوژنی گرانده اثر انوره دوبالزاک نویسنده رئالیست فرانسوی را در ۱۹۶۰ به عربی برگرداند که از جمله بهترین آثار برگردان به زبان عربی است. او آثار دیگری نیز در زمینه ترجمه دارد.

فؤاد کنعان آثار ادبی فراوان و میراث عظیمی از خود به جای گذاشت، ولی نسبت به آثار خویش دقت، توجه و وسواس فراوانی داشت و بسیاری از سالهای زندگی وی در داستان‌نویسی، تأمل و تفکر، ویرایش و عزلت و گوشه‌نشینی گذشت. وی همیشه سعی می‌کرد به دور از غوغا سا لاری‌ها و هیاهوها باشد.

کنعان در اولین مجموعه خویش قرف چنان مهارت و هنری از خود نشان داد که مارون عبود پیر داستان‌نویسی لبنان، در آن زمان بر این اثر وی مقدمه‌ای نوشت. آثار او در شکل و مضمون چنان است که او را شیطان مکاری دانسته‌اند. این داستان‌نویس فقید لبنانی، در قصه‌نویسی دارای سبک منحصر به فرد و بی‌نظیری بود و منتقدین ادبی جهان عرب بر این باورند که وی از نوشتن آثار خشک و سنتی دوری می‌جست و از سبک نویسندگان عرب پیش از خود و نیز اروپاییان تقلید نمی‌کرد. او به دنبال نوآوری و خلاقیت بود و این ویژگی در آثار او نمایان است و به خاطر همین ویژگی‌های آثارش، او را پدر داستان‌نویسی نوین لبنان و عرب نامیده‌اند. همچنان که منتقدین و ادیبان جهان عرب، فؤاد کنعان را وارث مارون عبود که از بزرگان ادب لبنان بود، دانسته‌اند.